

JAN GRUE

TEST ÉS ELME

novellák

Fordította:
Petrikovics Edit

a minótauros

A MINÓTAUROSZ VÉGÜL AMSZTERDAM-
ban telepedett le. Nem volt már fi-
atal, és egyre inkább nehezebbre esett
észrevétlenül utaznia a földrészek
között. Évek hosszú sora után egy
európai nagyváros mellett döntött,
elviselhető távolságú vonatútra
a görög tájaktól. Párizs túl aprólé-
kosan tervezett volt egyenes sugár-
útjaival, Berlin pedig túlságosan
tágas, túl nyitott. A holland városok
jobban hasonlítottak a labirintusra,
a minótauros elsősor otthonára. Amsz-
terdam ezenkívül régi menedékhely
volt azok számára, akiknek arra volt
szükségük.

A város központja mit sem válto-
zott, mióta utoljára itt járt, valami-
kor a vesztfáliai béke és a napóleoni
háborúk között. Ugyanaz a mocsok,
ugyanaz az embertömeg. A szagok
viszont mások voltak. Nem voltak
már lovak, autók váltották fel. Még
a csatornák bűzét is valami mechani-
kus jelleg hatotta át. A minótauros
mégis egy szerves városba érkezett.
Olyan volt, mint valami élőlény.
Lüktetett, akár a labirintus. A város
szívében találta meg a helyét.

A minótaurosز kicsiny lakása a Régi Templom közelében volt. Ahogy a környéken mindenütt, az épület földszintjén bordély üzemelt. A postaládák és a kaputelefonok mellett alsóneműs nők álldogáltak, némelyikük melltartóban, mások fedetlen keblekkel. Senki sem vette észre a minótauroszt, amíg az kabátot és cowboy kalapot viselt, amelyet az utolsó amerikai útján szerzett be. Így volt ez. Először istenként tekintettek rá, azután meg mint valami szörnyre. Most, ha valaki olykor egyenesen rá nézett, olyan félelemmel és undorral vegyes pillantással tette, amelyet egyébként a rendkívül öregek és betegek számára tartogatott. Olyan pillantással, mellyel az övé nem találkozhatott, mert soha nem érte el a szemét.

A minótaurosز régóta élt már. Amennyire tudta, fajtájából ő maradt egyedül a világon, és kimerült. Hatalmas szarva kicsorbult és vágások borították. Az évek során üvöltött, öklelt és döfött. Ma már képtelen volt rá. A tizenkilencedik század vége körül egyszer mellőzték egy puskával, és egy hónapon keresztül kórházban feküdt. Az volt az utolsó alkalom, hogy küzdelembe bocsátkozott.

Néha büszke volt a szarvára és a rajta lévő csorbulásokra. Máskor arra riadt, hogy álmában elveszítette őket, és új szarvak készülnek előbújni a halántékán; vékony hártáival borított, végtelenül finom hegyű, puha és sima szarvak. A minótaurosznak lába volt, nem patája, ám ez durva és érdes bőre miatt aligha jelentett különbséget. Olykor a labirintusban rendbe szedték őt az ifjak, akik a sokevezős hajókon érkeztek. Féltek tőle és igyekeztek a kedvére tenni. Ettől függetlenül az utolsó szálíg felfalta őket, ám amikor úgy tartotta kedve, előbb hagyta, hogy beolajozzák és lekaparják a bőrét.

A lakás, amelyben élt, nem volt nagy, a szarva felsértette a falakat és az ajtófélfákat. Egy matracon aludt, melynek mindkét oldalán

hosszú hasadások húzódtak, ételeit a kopott gáztűzhelyen főzte, amely a konyhaként, nappaliként és hálóként szolgáló szoba egyik sarkában állt. Az egyetlen, amire a minótauroszt pénzt áldozott, az az ajtózár és a nagy széf volt. Minden hónapban eladott egy-egy arany pénzérmét, jóval a valódi értéke alatt, ebből kifizette a ház tulajdonosának a bérleti díjat. Cserébe teljes nyugalmat élvezett.

A kemény drogok nem vonzották a minótauroszt, helyette marihuánát szívott. A THC-tartalom jelentősen megnőtt az utóbbi években. Ennek köszönhetően a pénze ugyan tovább kitartott, a fegyelme viszont gyengült. Sokáig próbált nem mindennap beszívni, hogy az élmény még jelentsen valamit. Régebben előfordult, hogy egy teljes hétig tiszta maradt, majd tekert egy jó erőset, és a delphoi jóstemplomról álmódott. A szűkös lakást megtöltő füst a hegy füstjévé vált, a tudatát pedig Püthia arca töltötte be. Ám ébredéskor sosem emlékezett arra, amit a jósnő mondott neki.

Manapság jóval egyhangúbb rutinnal bírt. A nap jelentős részét átaludta, csak az este közeledtével tápáskodott fel. Ébredés után ritkán bírta ki, hogy ne tekerje meg az első jointot. Azután nekivágott a sötét városnak, egyre nagyobb köröket tett, míg végül egészen elveszítette irányérzékét. Amíg mozgásban volt, tovább álmodhatott. Olykor azt képzelte, hogy otthon van. A házak homlokzatai falakká változtak, a csillagképek régi barátokká, ő maga pedig egykori áldozatai egyikévé. Valahol a labirintusban önmagára várt.

A minótauroszt egyetlen alkalommal hagyott futni egy fiatalembert. Egyetlen alkalommal engedte meggyőzni magát. Másnap elhagyta régi otthonát és vándorolni kezdett. Bejárta a világot. Gazdagabbnak tűnt, mint képzelte, de nem volt végtelenül nagy.

Az egyik céltalan amszterdami éjszakából egyszer szürke reggel lett. A minótauros a szokásosnál messzebb találta magát a lakásától, jókora távolságra a csatornáktól. Az utca túloldalán egy kerékpáros közeledett. A minótauros csak akkor hallotta meg a lövéseket, amikor a férfi imbolyogni kezdett, majd felborult. A kerékpáros imbolygó léptekkel menekülni próbált egy másik, szürke esőkabátos férfival a nyomában, aki többször is utánalótt. Azután az esőkabátos férfi egy hosszú kést húzott elő, és átvágta a kerékpáros torkát. A minótauros nyomban megszimatolta a vért. A szeme hatalmasra tágult.

A szürke esőkabátos férfi a kerékpáros mellébe dőfte a hosszú kést, aki nem mozdult többet. A támadó azután egy darab papírt húzott elő, ráfirkantott valamit, és az üzenetet egy másik, kisebb késsel a biciklista testére erősítette. Felemelte a tekintetét, és a minótaurosra nézett, aki tudta, hogy a másik látja őt. Hogy olyannak látja, amilyen volt. A minótauros kihúzta magát, teljes nagyságában. Felvetette a fejét és a magasba szegezte szarvát. A szürke esőkabátos férfi sebes léptekkel elindult. A helyszínen egyre többen verődtek össze. A levegő hideg volt és nyirkos, mint mindig. A minótauros visszaügetett a városközpont felé.

Valaha nagyobb volt és jóval erősebb. Hogy mennyivel, azt maga sem tudta. Olykor betért egy-egy múzeumba és a képmásait nézegette, ám azok túlságosan változatosak voltak. Mára alig magasodott két méter fölé. Mégis a város foglyának érezte magát. A szűk utcákban mindenfelől apró kovácsoltvas csapdák nyúltak ki. Talán bárhol másutt épp ugyanígy érezte volna magát. Miután felhagyott a gyilkolással, azzal, hogy megigya az emberek vérét és lerágja a húszakat a csontjaikról, törekeny tojáshoz kezdte tekinteni őket, frissen kikelt csibéknek. Tudta, milyen könnyű lenne feltépni a bőrüket a szarvával.

Semmiből sem tartana. Igyekezett tiszta maradni. Ártatlan és súlytalan akart maradni, akár egy najád.

A minótaurosz folytatta útját a hajnali szürkületben. Csak akkor tért haza, amikor újra besötétedett. A földszinti kirakatnál megtorpant. Édes, fűszeres fény vonta be kabátját, kalapját és arcát. Ezen a napon másodszor találkozott a tekintete valaki máséval.

A földszinti bordély egy nő birtokában volt. A minótaurosz gyakran látta jönni-menni. Azóta nem feküdt le senkivel, hogy nem áldoztak neki. Amikor az utcákat járta, mereven előre szegezte a tekintetét, mint egy versenyló. Olykor elfogta a kísértés, hogy lábával a földet kaparja és keresztüldöfje a legközelebbi üvegtáblát. Azt mesélték, hogy annak idején olyan szerkezeteket építettek, amelyekkel ki lehetett húzni a lovakat a csatornákból. Elképzelte, ahogy a saját testét nagy nehézségek árán kivontatják egy összetört bordélykirakattól.

A nő jobb vállát díszítő tetoválás ragadta meg ennyire a figyelmét. Az egyik legegyszerűbb volt a valaha látott összes labirintus közül. Négy, egymásban elhelyezkedő kör – mintha csak egy angol lord építtette volna a birtokán a pávakalitka és a mesterségesen kialakított dzsungel szomszédságában. Az effajta labirintus semmiféle funkcióval nem bírt, mindössze dekoratív volt. A művész azonban, aki készítette, tisztában volt az anatómiájával és az arányokkal. Első pillantásra nem volt nyilvánvaló, hogy a labirintus nem egy sötét festéssel felkarcolt céltábla, maga a váll díszítése, egy vért része, valami, amit egy gladiátor viselhetett, aki az egyik kezében egy hálót, a másikon pedig lándzsát tartott.

A nő az üveg mögött nem mosolygott és nem is intett, csak egyenesen a minótaurosz szemébe nézett. Ez pedig szokatlan volt.

A legtöbben vakfoltot teremtettek, olyan magaságokba merészkedtek, hogy egy minótauros alakú úrt hozzanak létre maguk mellett, amelybe semmi pénzért sem zuhannának bele. Olykor arra kérték, hogy hagyja el az üzletet vagy a kávézót, mintha valami egyszeri részeg vagy egy csöves volna. Mivel inkább eleget tett a kérésnek, mint hogy a szarvára hányta volna őket, így el is kerülhették. Ez a nő azonban egyenesen állt, szilárdan megvetett lábbal, mint egy pihenőre vezényelt katona. Vörös lámpák vették körül, és csillogó fekete alsóneműt viselt olcsó műselyemből. A pillantása nem moccan. Egyenesen a minótaurosra szegezte. Ő pedig bement.

A nő odabiccentett, és behúzta a függönyöket. A fény továbbra is kiszűrődött a széleken, jelezve, hogy vendége van, de hamarosan újra rendelkezésre áll majd. Bementek az apró hátsó szobába, ahol csupán egy ágy, egy mosdókagyló és egy komód kapott helyet, rajta egy rádiós órával. A nő a komódra mutatott.

– A pénzt, köszönöm – mondta tört angolsággal.

– Mennyi? – kérdezte a minótauros a kabátzsebében kotorászva.

– Misszionárius vagy valami más? – nézett rá a nő.

– Csak beszélni akarok veled – felelte a minótauros.

– Ötven euró. Fél óra – mondta a nő. – Ha később nem akarsz többet.

A minótauros egy bankjegyet húzott elő a zsebéből, megmutatta a nőnek, majd a komódra tette. Az bólintott. A szobában nem volt látható riasztó, sem kamera. Talán elkerülték a figyelmét, de az is lehet, hogy a nő teljesen magára volt utalva. A minótauros döntött. Levette a kalapját. A nő nem szólt semmit, ám a lélegzete elakadt.

– Igazi – mondta a minótauros. – Érintsd csak meg!

A nő lassan közelített. A minótauros tisztában volt vele, mennyire

elnehezült a légzése. Újra állatnak érezte magát. A nő a bal szarva közé-pére kulcsolta a ujjait. Előbb a töve felé csúsztatta a kezét, majd lassan a csúcsa felé haladt. Mutatóujjával óvatosan megtapogatta a hegyét.

– Köszönöm – mondta.

– Érintsd meg újra – kérte a minótauros. – Kérlek! Nem kell egyebet tenned.

A nő megtette, amit kért, végigsimított a szarvon. Azután a minótauros az ágyra ült, a nő pedig mellételepedett. Egy idő múlva a rádiós órára mutatott. A félóra gyorsan eltelt. A minótauros felállt, feltette kalapját, és anélkül, hogy megfordult volna, az ajtó felé indult. Felkaptatott a lépcsőn a lakásába, és hosszú idő óta először gyorsan és minden segítség nélkül elaludt.

A következő estén egy másik nő állt a kirakatban. A minótauros minden alkalommal ellenőrizte, amikor elhaladt az ablak mellett. A másik nő intett, ő azonban továbbindult. Most ébren volt napközben, és bár nem szívott marihuánát, álomszerű állapotban járkált. Elment a Rijksmuseumba, ahol a holland aranykor festészetének legjelentősebb gyűjteménye található. Megszemlélte egy páncélt, amely egy sor bonyolult és gondosan összeillesztett alkotórészből állt, és eszébe jutott Dürer Rinocérosza, az állat, amelyet a művész maga sosem látott, ezért nem is tudta hitelesen visszaadni, mégis elképesztően erős fizikai megjelenéssel ruházta fel.

A minótauros megtekintett egy kampóval ellátott alabárdot, egy ágyút, amely túl kicsinek tűnt ahhoz, hogy bármiben is kárt tegyen, és egy faragott gardrób szekrényt, amely viszont elég nagy volt ahhoz, hogy egy teljes család holmija elférjen benne. A babaház teremben elidőzött a végtelenül részletgazdag diorámák előtt. A szobák zsúfolásig voltak bútorokkal, szőnyegekkel és gobelinekkel. A miniatűr

evőeszköz-készlet valódi ezüsből készült, a babaház lakói pedig magabiztos, halott szemmel meredtek rá.

Legközelebb, amikor a tetovált nő újra az ablakban állt, a minótauros egy teljes óráért fizetett, és lefeküdt vele. Nem tudta, képes lesz-e megőrizni önuralmát, de már nem volt választása. Visszavágyott. A biztonság kedvéért arra kérte a nőt, hogy üljön rá, a kezét pedig kötözze a fejtámlához. A nő húsz euró felárért szorosan kikötözte. Miután végeztek, közölte a minótaurosszal, hogy az ágy megjavíttatása ötven euró lesz.

A minótauros úgy érezte, újra él. Kocogni ment a Vondelparkban lévő tóhoz, és nem tudta megállni, hogy a kacsák közé rohanjon, mint egy gyerek.

Több évtized után újra húst evett. A sertéskaraj rostjainak szakadása az éles fogak között elégedettséggel töltötte el.

Újra elment a nőhöz. Ez alkalommal megkérdezte tőle, honnan jött.

- Keletről – felelte a nő.
- Szerbia? Macedónia? Görögország?
- Számít is az neked – mondta a nő.
- Nem – hazudta a minótauros. – De tudni akarom.

A nő szűkszavúan elmesélt néhány dolgot. Nem árulta el, honnan származik, sem a nevét, de elmondta, hogy tanul, hogy egy másik egyetemre jár, nem arra, amely Amszterdamban van.

- Mit tanulsz?
- Történelmet.

Azután letelt az idő.

Két nappal később a minótauros újra futni ment, ezúttal a tengerpartra. Amikor elhagyta a központi pályaudvart, a nőt pillantotta

meg, amint fekete kabátba burkolózva az épületbe tartott. Nagy kapucniját továbbra is mélyen a homlokába húzva a nő nyomába eredt. A nyüzsgő embertömegben keresztül követte a föld alatti folyosók irányába. A nő egyszer megtorpant, de mielőtt megfordult volna, a minótauroszt eltűnt az egyik mellékfolyosón. Azután újra követni kezdte. A nő felment a peronra. A következő vonat Utrechtbe indult. A minótauroszt nézte, ahogy a nő elmegy.

A következő alkalommal, amikor a nő az ablakban állt, kétszer annyit fizetett, mint azelőtt. Miután lefeküdt vele, megkérdezte:

- Hol tanulsz?
- Nem fontos – felelte a nő.
- Tudni akarom – mondta a minótauroszt. A komódon heverő pénzre pillantott.
- Nem – rázta meg a fejét a nő, és félrehúzódott.

A minótauroszt többet beszélt vele, mint emlékezete szerint bármely más emberrel. Most újra elakadt a szava. Fejébe nyomta kalapját, és távozott.

Ezt a napot követően nem látta többé a nőt az ablakban. Az időjárás hűvösebbre fordult. Eltelt egy hét, aztán kettő, majd három. Az év legsötétebb napjai következtek. Egyszer azt hitte, egy másik síkátor ablakában a nőt látja, de amikor közelebb ért, a függőnyt behúzták, és úgy is maradt, hiába várakozott csaknem egy órán keresztül a közelben.

ELJÖTT A TÉLI NAPFORDULÓ. Új év kezdődött. A minótauroszt néhány ruhadarabot dobott egy hátizsákba. Zsebeit arannyal töltötte meg, az egyiket eladta. Azután felült az első Utrechtbe tartó vonatra. Az utazás csalódást okozott a számára, túl gyorsan eltelt.

A pályaudvar és az egyetem között félúton kivett egy szobát. Kiderítette, hol található a történelem tanszék, majd beült a legközelebbi kávézóba.

Három újságokkal és túlfőzött kávéval töltött nap után megpillantotta a nőt. Ugyanabban a fekete kabátban lépett ki az épületből, amelyben korábban is látta, de a kabát ezúttal nyitva volt, és kékek-fehér, bő szoknya libbent meg alatta. A minótauroszt felpattant az asztal mellől. Nem is hallotta, ahogy a szék a földre csattan mögötte.

A nő abban a pillanatban vette észre a minótauroszt, amikor az felfedezte a férfit, akivel a nő épp találkozni készült. Fiatal volt, sötét bőrű és hullámos, fekete hajú. Bőrdzsekije megcsillant a sápadt napfényben. Szép volt, izmos, úgy nézett ki, mint a fiatalok, akiket valamikor régen a minótauroszt labirintusába küldtek.

A fiatalember követte a nőt meglepett és kissé rémült pillantását. Amikor a minótauroszt felé fordult, egy spártai férfi elegáns mozdulata volt. A minótauroszt rögtön látta, hogy egy harcossal van dolga. Ismerte a saját testét, az abban rejlő erőt, és tisztában volt azzal, hogy nem olyan gyors, mint a fiatal férfi. Jó ideje nem volt az. Ott van ugyan a szarva, de ez minden.

A minótauroszt a bordélybeli fiatal nőre nézett. Az felé meredt, a minótauroszt pedig a pillantását fürkészte. Megvetés? Szánalom? Kíváncsiság? Már nem tudott különbséget tenni ezen dolgok közt. Az egyre emelkedő vörös köd lassan átvette az uralmat a teste fölött. Tudta, hogy el akarja nyerni a nőt, ahogy azt is, hogy soha nem fog sikerülni. Ez már nem az ő világa.

A minótauroszt esetlen mozdulatokkal közeledett a párhoz. A vörös köd teljesen elborította, de látta a fiatal férfi vigyorát, ahogy a jobb keze a nadrágzsebhez közelít, amelyben a rugós kés lapul, és arra gondolt, hogy nem számít, akkor is ez lesz a legjobb napja.